

2. és 8. kiadás
Ort. Pál

1925 JANUÁR 15.

ERDÉSZETI LAPOK

1925. I. é. A pé

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

1. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő:

CZILLINGER JÁNOS

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1925 évre általában 240.000 K., erdőtisztteknek 120.000 K.,
erdészeti altisztteknek 80.000 K.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok (alap. kamat vagy tagdíj) és az időn-
kint közzétett pótdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon: 37—22.)

Kérelem

az előfizetések megújítására és a tagjárulékok beküldésére.

Tisztelettel kérjük *előfizetőinket*, hogy az 1925. évre esedékes előfizetési díjat, 240.000 K-t a jelen számhoz csatolt csekklap felhasználásával beküldeni szíveskedjenek. Erdőtiszttek részére az előfizetési díj egész évre 120.000 K, altisztteknek 80.000 K.

Tisztelettel kérjük továbbá az *Országos Erdészeti Egyesület t. tagjait*, hogy tagjárulékaikat a csatolt csekk-lap útján szintén beküldeni szveskedjenek. Tagok külön előfizetési díjat nem fizetnek.

Az egyesület *alapító tagjaitól* bekért drágasági pótlék:

- a) erdőbirtokosoknál, fatermelőknél, cé-
geknél s általában jogi személyeknél 150.000 K
- b) aktív tisztviselőknél 60.000 K
- c) nyugdíjas tisztviselőknél 40.000 K

A *rendes tagok* tag- és pótdíja :

az <i>a)</i> kategóriában	-----	250.000 K
a <i>b)</i> „	-----	100.000 K
a <i>c)</i> „	-----	50.000 K

Kérjük egyúttal a netaláni *mult évi hátralékok* b
küldését is!

Budapest, 1925 január 2.

Az O. E. E. titkári hivata

Újév küszöbén

A békebeli jó időket egy-egy órára visszavarázsló karácsonyi hangulat különösen alkalmas arra, hogy az elmúlt esztendő eseményeivel számot vetve, az újév reményeit élénkebb színekkel fessük magunk elé. Emberi természetünkben rejlik, hogy ilyenkor még a legridegebb halandó is reménykedéssel néz a jövőbe s abban önkéntelenül is valami szebbet, jobbat vél látni.

Őszinte szívvel kívánjuk t. olvasóközönségünknek, hogy ez valóban így legyen.

Azonban nem állunk meg az óhajnál, hanem cselekvéssel törekszünk ezt a célt elérni.

A leghívebb magyar, gróf *Széchenyi* István által százesztendő előtt oly sokat emlegetett,*) de még ma is viruló nemzeti bűnökön (hiúság, önteltség, önáltatás, szalmatűz, közrestség, irigység, pártviszály és uralomvágy) kívül manapság különösen betegek vagyunk.

Minden bajok legnagyobbikának kútforrását, hazánk megcsonkítását, nem is említem, ennek gyógyítását valamennyien ismerjük.

Ma a legsürgősebb teendő az állami gazdálkodás tönkrementésének, a közgazdasági élet leromlásának meg-

*) Lásd: *Szekfü Gyula* „Három nemzedék, egy hanyatló kor története” című kiváló korszellem-történeti munkát. („Élet” irodalmi és nyomdai r.-t. kiadása 1920.)

akadályozása, a nyomasztó helyzetében is nemzetünk gerincét alkotó, a *közérdekű szolgálatot ellátó tisztviselőosztály* megmentése.

Biztató jel idevonatkozóan a jelenlegi pénzügyminiszterünk nemrégiben kifejtett programjának két alapvető tétele. A pénzügyminiszter a holtpontra jutott pénzügyi igazgatást ezentúl a legszorosabb kapcsolatban kívánja tartani a gazdasági élet követelményeivel, életfeltételeivel, másrészt hadat üzen az elharapódzott bürokráciának.

Valóban itt kezdődik az orvoslás, nem egyedül a létszámapasztás merev végrehajtásában, amely eljárás önkéntelenül azt a benyomást teszi ránk, mintha egy élő testnek fentartási költségét azzal akarnánk egyszerre apasztani, hogy egészséges végtagjait egymásután lemetsszük, de emellett azt várjuk tőle, hogy munkateljesítménye ugyanaz maradjon.

Az egészséges, olcsó, gyors közigazgatás előfeltétele a közgazdasági élet fellendülésének, aminek ismét következménye az állam megerősödése, egy olyan légkör megteremtése, amelyben a fölös alkalmazottak fokozatos leszerelése mellett a megmaradó tisztviselők kultúremler igényeinek megfelelően lesznek díjazhatók.

Itt utalok lapunk másik helyén kifejtett indítványomra, mellyel gyökerében ugyanezt a célt szolgálom.

Futólag érintenem kell még egy káros jelenséget, a magyar erdésztiársadalom sajátyszerű *közönyét*, amelyet ebben az új esztendőben *egy akarattal, közös munkával* kellene megtörnünk.

Az orvosló munka kétirányú, mert egyaránt lényeges, hogy a névleg már tagjaink sorában élő, de visszahúzódó tagjainkat, főleg pedig erdőbirtokosainkat *alkotó ténykedésre* hívjuk, másfelől fontos, hogy a sorainkból *még hiányzó* szakembereket, erdőbirtokosokat táborunkba tereljük és *valamennyien dolgozzunk*.

A mostani vallás- és közoktatásügyi miniszter igen találóan jellemezte egyik tekintélyes egyesület megalakulásánál a magyar viszonyokat, amikor megállapította, hogy

„az első lelkesedés ellobbanása után nálunk az egyesületi munka rendszerint rászakad egyetlen kitartóbb ember: az ügyvezető igazgató, vagy főtitkár vállaira s így abból, ami mint egyesületi, kollektív akció indult, egyéni, individuális munka lesz“.

Nem is sejti, hogy megállapítása mennyire találó a mi viszonyainkra is.

Mindez elég volna, talán sok is egy esztendőre. Pedig ha valamikor, úgy most szükségünk van megerősödött egyesületi életre, hogy a *mainál egészségesebb tagozódásban* kialakult erdészársadalmunk kivehesse részét annak a várva várt nagy alkotásnak megépítésében, melyet már évtizedek óta „új erdőtörvénynek“ nevezünk.

Czillinger János.

Aktuális kérdések

Írta: Biró Zoltán

II.

(Befejezés)

Mint minden gazdaságnak, az erdőgazdaságnak is legelső célja az, hogy a tulajdonosnak, illetőleg birtokosnak *állandóan* minél nagyobb jövedelmet szolgáltasson.

Végeredményében a jövedelemből következtethetünk arra is (természetesen normális viszonyokat feltételezve), hogy az illető gazdaság a fogyasztás érdekeit mennyire szolgálja.

A tömegtermelésre berendezett erdőgazdaság ugyanis nagy jövedelmet csak olyan termékekkel érhet el, amelyek iránt a kereslet akár a nagytömegű fogyasztás, akár pedig a termékek sokoldalú, vagy különleges használhatósága következtében élénk.

Nagy átlagban tehát elfogadhatjuk azt az álláspontot, hogy minél jobban jövedelmez egy erdőgazdaság, annál jobban szolgálja a közfogyasztás érdekeit s így a közérdeket is.

A legjobb jövedelmezőség azonban nem fog mindig együtt járni a legmagasabb egységáron értékesíthető, tehát méretegységenként legértékesebb választékok termelésével.

Az erdők egyenetlen eloszlása, az erdei termékeknek az értékhez viszonyítva túlságosan magas szállítási költségei miatt gyakori az az eset, hogy aránylag alacsonyabbrendű, de rövidebb idő alatt nagyobb tömegben termelhető választékok a helyi fogyasztás útján jobb jövedelmezőséget biztosítanak, mint az általános forgalomban magasabb egységárakon értékesíthető, de kisebb tömegben és hosszabb idő alatt termelhető olyan választékok, amelyeknek piaca messze fekszik s amelyek éppen ezért nagyobb távolságra való szállítást igényelnek.

Különösen erdőben szegényebb, a közlekedéstől távolabb fekvő, de sűrűbb népességű vidékeken, vagy alárendeltebb választékokat nagyobb mértékben igénylő üzemek (például bányák) közelében gyakori ez az eset, ahová ezeket a szükségleti cikkeket, ha azok a közelből ki nem kerülnek, nagy távolságról kellene szállítani.

A nagyobb jövedelmezőség azonban ebben az esetben is teljesen összhangban van a köz érdekével, mivel az alárendeltebb minőségű választékok termelésével az anyagok felesleges szállítását kerüljük el s a szükségleteket munka- és költségkíméléssel elégítjük ki.

De más szempontból is fontos a jövedelmezőség kérdése.

Az emberi természetben gyökerezik, hogy az átlagember csak az olyan gazdasági ágat, az olyan gazdálkodási módot becsüli meg, űzi előszeretettel és fejleszti, ahol lehetőleg szabadon dolgozva, munkájának minél előbb kézzel fogható eredményét látja és élvezzi.

Már pedig éppen az erdőgazdaság az, ahol az eredmény eléréséhez évtizedek türelmes munkájára van szükség, ahol a kereslet igényeihez nem lehet évről-évre alkalmazkodni, mint a mezőgazdaságnál.

A termelésnek az aratás jellegével bíró, a jövedelmet szolgáltató része mindig évtizedek termését emészti fel s a „többtermelés“ hangzatos jelszavának, a nagyobb jövedelem

elvénnek ebben az irányban szabadabb alkalmazása könnyen vezethet a gazdasághoz nélkülözhetetlen élőfatőke megtámasztására.

Arra kell tehát az előrelátó gazdálkodásnak irányulnia, hogy a jövedelmezőséget a késő jövő részére is ne csak biztosítsa, de fokozza, anélkül azonban, hogy a jövő érdekében hozandó áldozatokkal a jelen gazdálkodás eredményeit túlságosan csökkentse, mozgási lehetőségét túlságosan korlátozza.

Keresnünk kell ezért azokat a gazdasági elveket, amelyek mellett a kettős célt elérni tudjuk, mert a fokozott jövedelmezőség kérdésének helyes megoldása sohasem nehezedett nagyobb súllyal a magyar erdőgazdaságra, mint a mostani időben.

Próbáljuk megállapítani, állott-e be az utóbbi évtizedekben a szükségletekben és keresletben olyan változás, amely a gazdálkodási alapelvek némi módosítását igényli. Mert ha évtizedekkel előre nem is tudunk biztosan számítani, a múlt tanulságaiból hasznos következtetéseket vonhatunk.

Megállapíthatjuk, hogy különösen a tömeges fogyasztás tárgyát képező cikkekben (fűrészárú, épületfa, stb.) a túl nagy méretű anyagok után a kereslet meglehetősen megcsappant.

A vas és a vasbeton már csak nagyobb tartósságuk és könnyebb előállításuk révén is kiszorították a fát sok olyan alkalmazásból, ahol a jelentékeny méreteket különösen becsülték (hidépítés, magas építkezések, hajóépítés, sok víziépítés stb.).

Ezzel szemben a kisebb méretű anyagok iránt a kereslet mennyiségileg erősen emelkedett.

Az a nagy árkülönbözet, ami a vastagabb és vékonyabb, de műszaki célokra minőségileg egyformán alkalmas faanyagok között régebben megvolt, az újabb időben erősen lecsökkent.

A nagyon magas vágásforduló indokoltsága tehát csökkent, mert a 60—80 éves koron túl erősen apadó növedék sem mennyiségileg, sem minőségileg nem kárpótolja azt a

fatömegtöbbletet, amit az alacsonyabb vágásforduló szolgáltat.

Sőt a jól záródott, sűrűn nőtt vékonyabb középkorú állomány *ugyanakkora* területen alig ad kisebb pénzügyi eredményt, mint az idősebb, gyéresebb záródásban nőtt nagyobb fatömegű, de ágasabb állomány.

Ezért viszont az eddiginél nagyobb súlyt kell helyezni arra, hogy a termelt faanyag műszaki használhatósága és mennyisége növekedjék.

Gyors növesű, jól záródott állományokra kell törekednünk s első sorban arra, hogy a záródás minél fiatalabb korban következzen be s minél korábban kezdődjen a törzsek feliszttulása.

Az a kérdés már most, hogy ilyen aránylag alacsony vágásforduló mellett el tudjuk-e érni a kívánatos méreteket?

Megfelelő gazdálkodás mellett már közepes minőségű talajon is feltétlenül el.

Jó talajon nőtt kocsánytalan tölgyeseinkben, még pedig nem csak az áradványtalajokon (Duna és Dráva mentén, Hanság, Bodrogköz stb) és a mély agyagtalajon (nyugatzalai, tiszaháti stb. vidékek), de a jobb homoktalajon is (Somogy, Tolna, Pest, Szabolcs megyék stb.) 60—80 éves korban egyes törzsek már elérik a 35—50 cm. mellmagassági átmérőt.

Példaképen megemlíthetem, hogy a kalocsai érsekség dunai erdejében találtam 78 cm. vastag tölgytuskót, amely 63 éves volt s az összes tölgytörzsek fejlődése ehhez volt hasonló.

A gróf Majláth-féle zempléni erdő 50—60 cm. átmérőjű, 30 m.-nél magasabb törzsei sem idősebbek 80—90 évnél.

Éppen ezek a bujanövesű, keményebb szövetű tölgyeink nem is alkalmasak azokra a teljesen különleges célokra (fournier, kényesebb butorbetétek stb), amelyeknél a túlnagy méretet erősen megfizetik.

Ezzel szemben építkezési, vasútfelszerelési stb. célokra már 60—70 éves korban elérhető méretek mellett kiválóan alkalmasak.

Másik nemesebb lombfánknál, a kőrisnél még inkább áll ez az eset.

Megfelelő talajon az évi vastagsági növekvés (kétszeres évgyűrűvastagság) 6—12, sőt 18—20 mm.-t is elér.

Az erdei, vörös és lucfenyőből 60—80 éves jól záródott állományainkban 50—60% fűrészrönköt kapunk, a vékonyabb törzsek pedig a legideálisabb épületfaanyagot, bányafát, oszlopot stb. szolgáltatják.

Dunántúli 70—80 éves bükköseinkben az 50 cm.-t meghaladó mellmagassági átmérőjű törzsek nem ritkák.

Mindezek csak a mellett bizonyítanak, hogy a ma legkeresettebb méreteket jelentékenyen alacsonyabb vágásforduló mellett is el tudjuk érni, mint amilyen vágásfordulót a szakkörök még 1—2 évtized előtt alkalmaztak.*

Erős revízióra szorul a fanemeknek a cikk első részében már érintett kérdése is.

Elsősorban a kőris az, amely nem részesül megfelelő elbánásban.

A „fehérfát“ még a legutóbbi időkben is — egy-két gazdaság kivételével — nem tekintik olyan fanemnek, amely a védelmet, vagy éppen a mesterséges megtelepítést megérdemelné.

A hárs és éger meg éppen gyömfák, pedig egészséges, jobb méretű törzseik értéke alig marad a tölgy értéke mögött.

Alkalmazhatóságukról egész más képet nyerünk, ha keressük, melyik iparágak alkalmazzák azokat legjobban.

A kőrist, a hársat a carosseria és repülőgépgyártás, vagongyártás, gépipar alkalmazzák leginkább, a sporteik-

* Nehogy t. olvasóközönségünk mindezekből azt a téves következtetést vonja le, hogy ezek után essünk neki a 100—120 éves vágásfordulók leszállításának, a magunk részéről is kíváncsiaknak tartjuk le rögzíteni a fentiekből folyó azt a megállapítást, hogy egyfelől a *változott keresleti viszonyok*, másfelől az erdőbirtokra *manapság* különös súllyal nehezedő elviselhetetlen terhek lényegesen kell, hogy ellensúlyozzák vágásforduló mindenáron való felemelésének irányzatát. A leszállítás miatt nem kell aggódnunk, sajnos, elvégezt az élet. Szerk.

9

keket meg úgyszólván csak kőrisből készítik. Épp ily keresett faneme a kőris a bognáriparnak is.

A hársat újabban a fafaragóipar is igen felkarolta.

Az éger különösen vékony lapokban, de vastagabb pal-lók formájában is az asztalosiparnak elég keresett fája. Pompás színfelvevőképessége igen alkalmassá teszi neme-sebb fanemek utánzására, vaklemezek, ragasztott betétek cél-jaira meg éppen a legkiválóbb.

Mindezek az iparágak — azt hiszem, ezt különös jóste-hetség nélkül is elmondhatjuk — az erős fejlődés jegyében állnak még a mai nehéz viszonyok között is.

Semmiesetre sem lesz kárára a gazdaság jövedelmező-ségének, ha ezeknek a fanemeknek megfelelő helyeken kisebb mértékben teret nyitunk.

Fennmarad most még az a kérdés, tudjuk-e ezeken a kereteken belül még más eszközökkel is fokozni vagy gyor-sítani a termelést?

Azt hiszem, erre a kérdésre is lehet igennel felelni.

Sok tekintetben útmutatást adhat a mezőgazdaság pél-dája, amely minden évben egy teljes tenyésztési időszakot fejezván be, sokkal rohamosabban haladhat a fejlődés útján az erdőgazdaságnál.

Itt van elsősorban a magkiválasztás kérdése.

Régóta tudjuk, régóta hangoztatjuk a fontosságát, de bizony a gyakorlatban nem sokat törődtünk vele.

Pedig az állomány fejlődésénél 50—60 százalékos kü-lönbségeket, sőt ennél többet is okozhat.

Igen ajánlom az érdeklődő kollégák figyelmébe a bajor királyi herceg ő fensége sárvári uradalmában közvetlen egy-más mellett szlavóniai és belföldi tölgymakkról telepített fia-talosokat.

Nem beszélve a 25—30 százalékos magassági különbség-ről, a szálas, egyenesnövésű, fényes és simakérgű szlavóniai tölgyfácskák mellett a teljesen záródott, de ennek dacára girbe-görbe, repedezett kérgű hazai makkról származott fács-kák kiáltó példái annak, mit jelent az átöröklés az erdőgaz-

daságban s mennyire fontos a magkiválasztás a tenyésztésnél.

Sőt azt hiszem, ebben a tekintetben tovább is mehetünk a következtetéssel.

Igen valószínű, hogy ezeket a faji sajátságokat nem fogja az így megtelepített állomány nemzedékeken keresztül megőrizni, hanem a változott viszonyokhoz képest a későbbi, vagy talán már a második nemzedéknél azokat többé-kevésbé elveszíti.

Magyarán mondva, elfajzik.

Hiszen ez az alkalmazkodás hozza létre a változatokat, vagy nemzedékek során át a válfajokat.

Tehát a magfelfrissítésre valószínűleg később is szükség lesz, különösen a rosszabb termőhelyeken.

A másik példa, amit a mezőgazdaságból vehetünk, a talajművelés hatása.

Két irányban is vonhatunk párhuzamot, még pedig a megmunkálás, vagy mondjuk talajelőkészítés szempontjából és a termőerő fokozása, a trágyázás szempontjából.

Nézzük meg a növényzet fejlődését a gőzekével mélyen és esetleg többször szántott nagybirtok és a mellette levő egyszer s akkor is sekélyen szántott törpebirtokon.

Ugyanazt a különbséget találjuk közte, amit az erdőben elszoródott magról kelt és a jól gondozott csemetekertben nevelt és megművelt talajba ültetett fiatal fácskák között. Még pedig nemcsak a tenyészeti idő kezdetén, de a beérés idején is.

A megmunkált talajba vetett mag 2—3 év alatt esik át az elbokrosodás időszakán, amit a magától kelt csemete a legtöbb esetben 6—8 év alatt ér el.

Láttam igen szép, természetes úton keletkezett tölgyfiatalost, amelyik 6—8 éves korában alig volt 45—50 cm. magas, az elég sűrűn megtelepedett üde, bokros csemeték közeit ellepte a fű, a gyom; ezzel szemben ugyanolyan korú, köztes használattal telepített 1.5—2 méter magas, teljesen záródott fiatalost, beárnyékolt, tiszta talajjal.

Azt hiszem, nem kérdéses, hogy melyik a kívánatosabb gazdasági szempontból.

Ahol tehát meg tudjuk adni a talajnak a megmunkálást, adjuk meg, mert erdei fáink ezt éppen úgy meghálálják, mint a mezőgazdasági növények.

Ne feledjük el, hogy nem az első, de az utolsó 4—5 év növedékkülönbségeit nyerjük vele, ez pedig érték.

De meggyőződésem az, hogy többet nyerünk, hogy a megmunkált talajban telepített erdő fejlődése későbbi korban is más lesz, mint a megmunkálatlan talajban települté.

Hiszen a mesterséges telepítésnél a növőter, a záródás szabályozása a legelső időtől kezünkben van.

Módunkban áll kedvezőbbé tenni a megtelepülés körülményeit s a legelső, legveszedelmesebb időszakon átsegíteni a fiatal fácskát.

Körülbelül ugyanerre az eredményre jutunk a talajjavítás kérdésének a vizsgálatánál is.

Nem mesterségesen, de az erdő lombhullása útján szórjuk egy vágásfordulón át a trágyát a talaj felszínére.

A hamualkatrészek, az alsó talajrétegből oldott állapotban fölvelt ásványi tápanyagok jelentékeny részét visszaadja a fatenyészet ezen az úton, mert hiszen a levélzet hamutartalma százalékaránylagosan jóval nagyobb a törzs hamutartalmánál.

De ezenfelül sokszorosan nagyobb mennyiségű organikus vegyületet tartalmaz a lehullott lomb.

A bomlás légnemű termékei nagyobb részben valószínűleg kárbavesznek s a talaj fizikai tulajdonságait csak a nedvesség megőrzésével, vegyi tulajdonságait csak a kilúgozás folytán amúgy sem túlságos mélyre lekerülő oldatokkal javítja a trágyázásnak ez a módja.

Mit érünk el ezzel szemben a talaj mesterséges megmunkálásával?

Ugyanazt, amit a mezőgazdaság elér a trágya leforgatásával, vagyis egyrészt megakadályozzuk a légnemű bomlási termékek jó részének elillanását, másrészt mélyebb talajrétegekbe juttatjuk vissza az ásványi tápanyagokat, végül

javítjuk a talaj fizikai szerkezetét, mert a laza talajt kötöttebbé, a túlságosan kötött talajt lazábbá teszi a lefordított alom.

Ez pedig — véleményem szerint — nem lehet káros.

Ezeket a körülményeket hálálja meg véleményem szerint nemcsak az első időkben, de későbbi időkben is a mesterségesen telepített fiatalos.

Igaz, az alomtakaró föld alá kerül s a jól záródó fiatalosban is időre van szükség, hogy ez az alomtakaró újból képződjék.

Azt hiszem azonban, hogy a talajban lassan korhadó alom a tenyészetnek jobb szolgálatot tesz, mint a talaj felszínén heverő s ott korhadó anyagok.

Látszólag függő kérdésnek marad itt a talajvédelem.

Ne feledjük azonban el, hogy a talajvédelem a véderdők és futóhomokokat kivéve — nem cél, hanem eszköz.

A cél a talaj javítása által a termőképesség fokozása.

S ebben a tekintetben sem tarthatom túlságosan szerencsésnek a vastag alomtakaró örökös fentartását.

A mezőgazdaság nem védi a talaj alsó rétegeit a légköri behatásoktól, sőt szándékosan teszi ki annak.

Ugyanezt tehetjük meg az erdőgazdaságnál is 60, 80, 100 évben egyszer a mesterséges megműveléssel.

Megtesszük részben, vagy egészben a szerint, amint fészkés formában, vagy teljes egészében műveljük meg a talaj felszínét.

Vitatható lehet az a kérdés, hogy az egész állományt távolítsuk-e el egyszerre, vagy annak csak egy részét, de azt hiszem, a tökéletesedés útján az első lépcsőfok a részleges, vagy teljes talajmegmunkálás lesz.

Nem tudok a meggyőződésemen változtatni, hogy annál tökéletesebb valamely gazdasági rendszer, minél jobban tudja magát függetleníteni a rajta kívül álló természetadta tényezőktől s minél inkább iparkodik a természetadta helyzetet mesterséges beavatkozással javítani és — bármily visszataszító is ez a kifejezés — a maga javára kihasználni.

Nem a természetadta alkalom bevárásában, de a vára-
kozási idő megfelelő felhasználásában látom a fejlődés útját
és az eredmény közelebb hozását.

Nem abban találok a kérdés lényegét, tarvágással távo-
lítjuk-e el az eredeti állományt, avagy a felújulás tartamára
akarunk-e védőállományt biztosítani az újulatnak.

A lényeg az, hogy az eltávolított állomány helyét *minél
előbb* olyan fiatalos foglalja el, amelynek egyes egyedei a rá-
juk *nézve lehető legkedvezőbb körülmények között teleped-
tek meg, már az első időben gyorsan növekednek s mielőbb
záródva, műszaki célokra alkalmas egyedekké fejlődnek.*

Azt hiszem, a felvetett kérdések mindegyike megér-
demli azt, hogy velük nemcsak gyakorlati erdőgazdáink, de
az erdőgazdaság fejlődése érdekében a kísérleti állomás is
behatóan foglalkozzék s azt hiszem csak jó szolgálatot te-
szünk a magyar erdőgazdaságnak, ha ezeket a kérdéseket
egészséges vita keretében a nyilvánosság előtt tisztázzuk.

Az erdészeti közigazgatás kérdéséhez.

Irta: Czillinger János

A földmivelésügyi miniszternek immár csak egy rende-
letébe kerül s megindul az az új gépezet, amely az országos
törvénykönyvek között 1923:XVIII. jelzéssel az erdészeti
igazgatást új vágányokra tereli.

Most, amikor minden nappal közelebb érzem ezt a pilla-
natot, amely egyben a magyar talajban közel félszázadon át
mély gyökeret vert, az erdőfentartás alapját képező kir. erdő-
felügyelőségi intézménynek kimúlását is jelenti, nem az a szán-
dékomb, hogy a haldoklónak méltó végtisztességet készítsék elő.

Ellenkezőleg, célomb az, hogy az intéző körök és a magyar
erdészársadalom figyelmét felhívjam arra, hogy ez a törvény
*nélkülözte azt a szükséges előkészítést, amelyen feltétlenül ke-
resztül kellett volna mennie, nevezetesen azt, hogy az erdő-
gazdátársadalom egyedül illetékes szervezete, az „Országos
Erdészeti Egyesület” ezzel a követelményeiben rendkívül fon-*

tos törvénnyel *behatóan és érdemileg foglalkozzék*. Amíg tehát teljes elfogulatlansággal megállapítást nem nyer az, hogy az erdészeti közigazgatás szükséges reformálása során a kir. erdőfelügyelőségi intézmény valóban *kivetendő ócskaságnak* bizonyult, amíg be nem bizonyosodott az, hogy az előttünk már sajnos törvény alakjában megjelent, főleg erdőségek tekintetében százalmasan megесonkított állapotunkkal, anyagi helyzetünkkel egyáltalán arányban nem álló új szervezés *a mai légkörben élni s legalább is ugyanolyan eredményeket képes lesz felmutatni* — ennek a temetésnek nem szabad bekövetkeznie.

Szinte joggal érhet az intéző körök szemrehányása azért, hogy mindezt *miért most, miért éppen az utolsó pillanatban* vetem fel.

Beismerem, hogy ez a késedelem bizonyos mértékű következetlenségnek látszik, de annak idején joggal feltételezhettem, hogy ilyen országos jelentőségű kérdés közérdekű tárgyalásához hivatottabb egyének fognak sorompóba állni.

Most azonban, hogy a sors nevemet idevetette az „*Erdészeti Lapok*“ címlapjára s mert legjobb tudásom, lelkiismeretem mindjobban arra ösztönzött, hogy ennek a szerencsétlen csonka országnak *különösképen ma nem szabad a kísérletezés* terére lépni s a biztos jót a bizonytalannal felcserélnie, a tekintélyek teljes mértékű tisztelete, a rendkívüli munkásság elismerése, az intézőkörök legjobb meggyőződésének tudata mellett is, melléktekintetek nélkül vállalnom kellett azt az óriási felelősséget, amely ennek a kérdésnek megbolygatásával jár s az általam egyedül helyesnek ismert utat, a közérdek útját kellett követnem. Annál is inkább így kellett cselekednem, mert kiváló erdészeti szaktekintélyek teljes mértékben osztották felfogásom.

*

Amikor az „*Erdészeti Lapok*“ 1862—1879. évfolyamait böngészem, lehangoltság vesz erőt rajtam, ha az akkori idők lelkes szakembereinek, erdőbirtokosainak, törvényhozóinak, tudósainak értékesebb-nél-értékesebb szakcikkeit, magas

vívóju viszonzválaszait olvasgatom. Természetesen a szó főleg a megalkotandó erdőtörvény irányelvei, tervezete körül forog.

Milyen magasfokú egyszerűségről, egyetértésről tanuszkodnak e lapok, amikor az erdőtörvény első tervezetét az *Országos Gazdasági Egyesület* erdészeti szakosztálya veszi munkába (1866), majd a „Erdőszegylet“, a losonci közgyűlés behatóan tárgyalja. Az 1870. évi januári füzet jelzi, hogy a közigazgatási miniszter elnöklete alatt január 3-án a tervezetet egy szakbizottság fogja tanácskozás alá venni, amelybe több szakférfiún és országgyűlési képviselón kívül az *Országos Erdészeti és Gazdászati Egylet* kiküldöttjei is részt vesznek.

Az 1871. évi lapok különösen értékes vitát közölnek a már, sajnos, bebizonyítottan legfontosabb erdőfentartási főkérdés felett, amely kemény tusát több füzetben keresztül megnevezés nélkül X és Y úr vívták meg.

1871. év decemberében *Szlávy* miniszter Magyarország legbebecsesebb karácsonyi ajándékának jelzi az erdőtörvényt. Számos cikkben tárgyalják a községi erdők lehetetlen állapotát, a megyei erdőfelügyelőségek mielőbbi felállításának szükségét. Ez az évfolyam közli az O. E. E. 1870. évkönyvének azt a megemlékezését is, mely szerint Mária Terézia királynénak a fáknak és erdőknek nevelése ügyében 1769 december 22-én kibocsátott rendelete immár 100 éves jubileumát üli, amelynek 55. cikke többek között a megyei erdőfelügyelőségek felállításáról ekképpen szól: „mind a közönséges, mind pedig a magános jónak és erdők urainak felette hasznos, favágásnak, rendinek és regulájának minden helyeken való behozásához kiváltképpen az kívántatik, hogy annak megtartására és betöltésére különös vigyázással legyenek; ez a gond ez után a vármegye tisztjei közül egyre bízassék“ stb.

A következő években egymást érik a törvényt sürgető cikkek, míg végre 1876-ban az akkori földművelésügyi miniszter odáig jutott, hogy visszaküldte az első tervezetet némely részeinek átdolgozása végett, többek között kijelentvén, hogy a tervezett kir. erdőfelügyelőségek felállításához az ország anyagi helyzetére való tekintettel nem járulhat hozzá.

Az egyesület az időtájt annyira át volt hatva a királyi erdőfelügyelőségi szervezet szükségességétől, hogy újabb tervezetében sem volt hajlandó eltekinteni a kir. erdőfelügyelőségek felállításának tervezésétől, mindössze a felügyelőségi kerületek számának apasztását tartotta lehetőnek.

Nem éreztelen, hogy akkortájt a földművelésügyi miniszter által egybehívott újabb szaktanácskozmánynak elnöke gróf Tisza Lajos, *egyesületünk* akkori elnöke volt.

Végre tehát 1879-ben megszületett az a törvény, amelyet Magyarország erdő- és mezőgazda társadalma, lelkes erdészeinek tábora mintegy *15 évi szakadatlan munkásság után saját maguk* teremtetek meg s amely törvény több-kevesebb hibájával még ma is erőteljes gerince a magyar erdészeti igazgatás hatalmas testének.

Mindezeket pedig azért sorolom fel, mert egyfelől szemlélhetővé tenni szándékozom azt a kiáltó ellentétet, amely az akkori erdőgazdátársadalom, az akkori független szakerek összhangzó munkája és *a közelmúlt évtized sajátyszerű állapota folytán szigorú részvétlenségre kárhoztatott erdőgazdátársadalmának passzivitása között tényleg fennáll.** Másfelől rámutatni kívántam arra, hogy az a különös gond, amelyet már Mária Terézia az állam érdekében vármegyénként *egy tisztre, a megyei erdőfelügyelőre kívánt bízni*, a hatvanas éveknek az a törekvése, hogy a közérdeket lehetőleg megyénként *egy erős kéz* (amelyet előbb országos erdőfelügyelőnek, később királyi erdőfelügyelőnek kívántak nevezni) óvja meg, végül az a tény, hogy az 1879:XXXI. t.-c. megalkotta kir. erdőfelügyelőségek szűkkeblű berendezésük mellett is közel félszázadon át eredménnyel működtek, mind azt mutatja, hogy ez az intézmény a magyar talajban és az egész magyar közéletben *mély gyökeret* vert, amelyet az egész magyar erdőgazdátársá-

* Leszámítva természetesen Rochlitz Dezsőnek „Erdészeti jogelveinkről“, Kaán Károlynak „Az erdőtörvényről és annak közgazdasági hatásáról“, „Az 1898. évi XIX. t. c. gazdaságpolitikai méltatásáról“, „Törvényhozási és egyéb feladataink az erdőgazdasági politika szolgálatában“, nemkülönben Bíró Zoltánnak „Erdészeti törvénykezésünk hiányai és feladatai“ című kiváló tanulmányokat.

dalom összhangzó ítélete nélkül a magyar földből erőszakosan kitépni nem szabad.

Most azonban menjünk tovább.

Az ezután következő állapotokat csak nagy vonásokkal vázolom s kizárólag a kir. erdőfelügyelőségi intézmény szempontjából vizsgálom.

Kétségtelen, hogy a kir. erdőfelügyelők az annak idején — mint láttuk — *kizárólag pénzügyi szempontból*, észszerűtlenül megalkotott óriási nagy területek mellett és úgyszólván minden segédszemélyzet híjján a törvényben előírt kötelezettségeiknek nem mindenben felelhettek meg. Mindazonáltal így is megtették az emberileg lehető; tekintélyt szereztek a hatvanas évek idealistái által helyesen elgondolt szervezetnek. *Ugyanis ott, ahol a kir. erdőfelügyelő személyének kiválasztása méltó egyénre esett*, a kir. erdőfelügyelő szigorú bíró, de egyben mindenkor szeretettel és nagy tisztelettel fogadott állami reprezentáns volt úgy a korlátolt forgalommal terhelt, mint a szabadrendelkezésű erdőbirtokosok előtt. Tisztelőket szerzett szakunknak egyaránt a nemes vármegyénél, nemkülönben a társhivataloknál, hatóságoknál, sőt a nem szakbeli minisztériumoknál is.

A királyi erdőfelügyelő amellet, hogy a vármegyei igazgatásba szervesen bekapcsolódott, hogy úgy mondjam, saját-szerű kapcsolat volt az államérdek és a magánbirtokosok sokszor betegesen felfogott érdekei között; ütközőpont a vármegye és a minisztérium, valamint az ezer apró érdekelt között s miután szakértelmével, munkásságával, egyéni rátermettségével megszerezte a megyebeli urak, a közíg. gazd. bizottságok teljes mértékű bizalmát, ha formailag nem is volt teljesen kiépített önálló hatásköre, lényegében a közíg. bizottság révén törvényben gyökerező tekintélyes hatáskörrel rendelkezett, vagyis közérdekű akaratának érvényt tudott szerezni. Ez a hatáskör, az illető egyénnek szakismeretein, tudásán kívül úri gondolkozása és viselkedése adták meg ennek a jeles intézménynek azt a jelentőséget, amelyet különösen a régmúlt idők királyi erdőfelügyelői oly nagy mértékben élveztek.

Hogy mindezt a már hivatkozott régi szaktársaink is így képzelték, hogy mennyire fontosnak tartották azt, hogy a megyei erdőfelügyelőségek élére személyileg kiválasztott egyének kerüljenek, idézem a „Magyar Erdészegylet”-nek 1865. évben a helytariótanácsához intézett egyik felterjesztéséből az alábbi sorokat:

„A megyei felügyelő üdvös működésének biztosítása nem egy jól kidolgozott műszaki szolgálati utasításban, hanem csak a felügyelő személyében és szakismeretében keresendő.”

Az idők folyamán a kir. erdőfelügyelőségek bizonyos nyomás alá kerültek, megszűntek dédelgetett kedvencei lenni a felsőbbségnek. A hiba — véleményem szerint — abban volt, hogy 1898-ban, az állami kezelésről szóló törvény megalkotása során, ahelyett, hogy a már 1879-ben is szűkkeblűen megállapított és túlnagyra tervezett erdőfelügyelőségi kerületek számát szaporították volna s általában a kir. erdőfelügyelőségi intézményt fejlesztették s az állami kezelési intézménnyel megfelelő összhangba hozták volna, összekeverték a felügyelet és erdőkezelés fogalmát s az állami erdőhivatali szervezet létesítésével kapcsolatosan olyan új súrlódó felületet teremtettek, amelyek révén előálló torzszalkodások sem az állami erdőhivatalok, sem pedig a kir. erdőfelügyelőségek tekintélyét nem öregbítették.

Az új áramlat a jelesebb szakerők lefoglalásával most már inkább az új alkotásnak tekintélyét kívánta emelni s lassanként bizonyos *beteges rivalitás* fejlődött ki a lényegében közös célt szolgáló két külön intézmény között. Természetesen mindez egyenesen a tulajdonképpeni cél, a *kezelés rovására* ment, hiszen a járási erdőgondnoksági kerületek túlnagy volta és az erdőőri szervezet tökéletlensége volt az oka annak, hogy az a ténykedés, amelyet az állami kezelés közegei végeztek, egyes teendőket leszámítva és kivételes esetektől (pl. Szeged, Szabadka erdőgazdasága) eltekintve, inkább csak *állami ellenőrzésnek*, vagyis helyesen állami felügyeletnek, mint kezelésnek, volt nevezhető. A hatásköröknek, a teendőknek ilyen kereszteződéséből — nagyon természetes — féltékenykedések, *hatásköri összeütközések* keletkeztek. Ez a valódi

oka annak, hogy az erdészeti közigazgatás valóban reformálásra szorult. De nemcsak most, hanem reformálandó lett volna mindjárt akkor, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy az 1898:XIX. t.-c. rendelkezései az állami erdőhivatalok külön szervezete folytán a várakozásoknak nem mindenben feleltek meg.

Ma már sine ira et studio megállapíthatjuk, hogy ha 1898-ban ugyanezzel az anyagi erővel és szellemi értékkel a kir. erdőfelügyelőségi intézményt fejlesztik ki, ma egyáltalában nem volna szükség semmiféle átszervezésre.

Az 1898:XIX. t.-c. jeles megalkotója még hatalmának teljében belátta azt, hogy az erdészeti közigazgatás tévútra került s élete alkonyán emberfeletti munkabírással, leírhatatlan ügyszeretettel saját maga óhajtotta megalkotni az „egyesítés“ keretében az új erdőtörvényt. Tervezetet tervezetre halmozott. Vaskos köteteket tettek ki ezek a legapróbb részletekig szabatosan kidolgozott fóliánsok, hol külön törvények alakjában — részekre szakítva az alaptörvényt — hol pedig egybefoglalva mindennemű erdészeti vonatkozású törvényt.

Évtizedekig tartott ez a zárkózott, testet és lelket ölé munka. Ezalatt odakint ment minden a maga útján, recsegett, ropogott sokfelé a régi alkotmány, de mégis ment, haladt, mert az ügyek intézése egy fegyelmezett, lelkes tábor kezében rosszul nem is mehetett.

A kíméletlen sors úgy hozta magával, hogy ezen jeles tervezetek egyike sem jutott odáig, hogy az Országos Erdészeti Egyesület azokkal érdemileg foglalkozhatott volna. Pedig ekkor már égetően szükség lett volna az erdészeti közigazgatás megreformálására, a köztudatba átment egyesítésre, stb. Hiszen minden valamirevaló, fontosabb kérdés elintézését már *hosszú évek óta* annak a reményében tartottunk függőben, hogy azok majd az új törvény keretében nyernek megoldást.

Az állami erdészetnek harmadik típusú szervezete a *kincstári igazgatás*, előkelő nyugalomban élt és fejlődött s mi sem akadályozta, hogy egyedüli helyes céljának, a tulajdonképpeni erdőgazdálkodásnak éljen. Azóta az erdőtörvény folyton készül, készül...

Rochlitz Dezsőnek 1918-ban megírt alapvető tanulmánya is így kezdődik: „*Most*, amikor az új erdőtörvény alkotása előtt állunk“... stb.

Az előtt állottunk már egy évtizeddel előbb is, az 1918-ban leírt „most“ szó pedig még ma is bizalmatlanul hangzik.

*

Szükségesnek véltem ezt a rövid kis áttekintést ide vázolni, mert ma úgy érzem, *hogy egy új 1898 előtt állunk.*

Ahelyett, hogy okulnánk a mult eseményeiből; ahelyett, hogy magyar földből fakadó, magyar viszonyokkal számotvető cselekvéssel állnánk szemben, észrevétlenül, hirtelen, a „*zavaros*“, az „*idegen új*“ bűvös csábkörébe estünk.

Amikor ilyen országraszóló, emberöltőkre kiható, fontos változtatást tervez a központi erdészeti igazgatás, vajjon helyes-e az, hogy mindez az erdőgazdálkodásadalom illetékes szervének, az „Országos Erdészeti Egyesület“-nek beható és gondos mérlegelése nélkül történik, hogy annak a szervnek, amely 15 évi gondos munka után az alaptörvényt megalkotta, az alaptörvény egyik legfontosabb részének, tulajdonképpeni végrehajtó szervének gyökeres megváltoztatása alkalmával ne legyen módjában érdemi hozzászólását hallatni!

Már pedig ez így volt.

Védekezhetnék a földművelésügyi kormány azzal, hogy igenis az „erdészeti igazgatásról“ szóló törvénytervezetet „esetleges észrevételeinek megtétele“ céljából megküldte az egyesületnek, tehát módjában volt az egyesületnek állásfoglalását kifejezésre juttatni!

Igen ám, de jól figyeljünk a terminusokra: A földművelésügyi kormány 1922 november hó 4-én kelt, az egyesülethez november hó 7-én érkezett átiratával küldte meg a tervezetet az egyesületnek s egyben azt kéri az egyesülettől, hogy észrevételeit „*legsürgősebben, legkésőbb november hó 10-ig közölje!*

Vagyis az Országos Erdészeti Egyesületnek erre a rendkívül fontos, az erdőgazdaság életét mélyen érintő törvényjavaslatnak beható tárgyalására *kereken 3, azaz három nap*

állott rendelkezésére, nem is említvén azt, hogy úgyszólván közel egyidejűleg érkeztek az egyesülethez *ugyancsak a jelzett határidő kitűzése mellett* „Az országos erdei alapról“, „Az erdőbirtokhitelről“, „Az erdőgazdasági érdekképviseltről“ és „Az alföldi erdők telepítéséről és a fásításokról“ szóló többi törvénytervezetek is.

Az egyesület készséggel közölte a földművelésügyi kormánnyal a fizikai lehetetlenség határai között össze nem hívható választmány csonka részének idevágó határozatát, de egyben kifejezést adott annak a meggyőződésének, hogy *„teljes lehetetlenség az egyébként is fontos, a magyar erdőgazdaság jövőjét befolyásoló törvényjavaslatokat ily rövid idő alatt tanulmányozni, megfontolni, róluk komoly véleményyt mondani s azt írásba foglalva előterjeszteni“*.

Ennyit az 1923:XVIII. t.-c. megszületéséről és arról a befolyásról, amelyet az Országos Erdészeti Egyesületnek eme törvény világrahozásánál módjában volt gyakorolni.

*

Az előbb azt állítottam, hogy az 1923:XVIII. t.-c. egy új 1898-at teremt, meg is kell okolnom tehát, hogy ezt a véleményemet mire alapítom, annál is inkább, mert ezen érvek fogják eldönteni azt, vajjon cikkem végén bejelentett nyílt indítványom helytálló-e, vagy sem.

Az 1923:XVIII. t.-c. legnagyobb hibájául azt rovom fel, hogy a tulajdonképpeni alaptörvénytől elszakítva, *természetellenesen különválasztva és annak megalkotása előtt látott napvilágot*. Ezzel az eljárással előbb vettük meg a gombot s csak azután keressük hozzá a kabátot. Feltételezve azt — amiről később lesz szó —, hogy az új szervezés kifogástalan s hogy a mai magyar viszonyokba teljesen beleillik, hogy erdeink 85 százalékanak elszakítása és a jelenlegi anyagi helyzetünk borzalmai mellett megengedhetünk magunknak ilyen költséges berendezkedést, véleményem szerint az 1923:XVIII. t.-c. életképessége kizárólag attól függ, hogy az *ezután megalkotandó alaptörvényben* mennyiben sikerül s egyáltalában

lehetséges-e a közig. biz. gazd. albizottság jogkörét az új erdőigazgatóságokra átruházni.

Nem ismerem a készülő alaptörvény tervezetét, de miután az 1923:XVIII. t.-c. indoklásában foglaltak szerint az erdészeti igazgatásról szóló új törvény egyik főcéljául az erdészeti közigazgatás *egyszerűsítését* tűzte ki, nem tétélezhetem fel azt, hogy a földművelésügyi kormánynak végső célja nem az lenne, hogy a közig. biz. gazd. albizottságának jogkörét teljes mértékben az új igazgatóságokra ruházza.

Ha ez nincs így, akkor az új szervezés eo ipso nem egyszerűsíti az erdészeti közigazgatást, hanem ellenkezőleg lényegesen *komplikálja, összezavarja*. Ha pedig szándékában van a jogkör átruházása, úgy az erdészeti igazgatásról szóló törvénynek *életképességét egy a jövőben megalkotandó törvény esetlegességére alapította*.

Mi történik akkor, ha a földművelésügyi kormánynak ez a feltevése nem válik valóra és időközben az új gépezet teljes erővel megindul? Ki lesz felelős azért a mérhetetlen sok zavarért, azért a sok anyagi kárért, ami ebből kifolyólag éri az ország közönségét, az erdőgazdaságot?

Agyonütni egy jól megszervezett, de nem ápoltt és nem fejlesztett szervezetet s helyébe egy képzeletbeli új alkotást ültetni, amelynek életképessége még bizonytalan, véleményem szerint államérdek nem lehet.

Tehát még ha teljesen helytálló volna is az új törvényben megalkotott szervezet, függvénye egy jövőben megalkotandó törvénynek s így ennek az újabb törvénynek megszületése előtt életbelépnie nem szabad.

Most azonban egyelőre csak a jelen állapottal szabad számolni.

*

Az új szervezést rövid vonásokkal a következőképp kíséreltem meg jellemezni.

Elsősorban is leszögezem, hogy az eddig meglévő erdészeti közigazgatási hatóságok (I. fokon a közig. biz. gazd. albizottsága, II. fokon a földművelésügyi miniszter) *változatlanul fenmaradtak*. Ha ez így van, teljességgel érthetetlen

előttem, hogy miért kellett a meglévő törvényes két tagozatú (tehát egyszerűbb) hatósági fórummal párhuzamosan még egy külön három tagozatú (tehát feltétlenül komplikáltabb, hosszadalmasabb) hatóságú fórumot létesíteni? Mi szükség volt arra, hogy egyfelől az 1879:XXXI. t.-c., másfelől az 1898:XIX. t.-c. végrehajtására rendelt szervekből, valamint a kincstári igazgatás szerveiből célszerűtlenül összegyűrjünk egy olyan új, akadályozó középfokú fórumot, melynek lét-jogosultsága teljesen ismeretlen és kétséges?

Az új erdőigazgatóság — amely típusát a kincstári igazgatóságok képezte — lényegében nem egyéb, mint a régi kir. erdőfelügyelő személyének egy hatalmas s emellett nehézkes testülettel való helyettesítése.

Ez a hatalmas testület az állami erdőfelügyelet teendőit a neki szolgálati tekintetben alárendelt, a régi hatáskörrel szemben megelévesztően erdőfelügyelőnek nevezett (per analogiam) ellenőrködő főerdésze útján *ugyancsak az eddigi szűk retortán keresztül gyakorolja.*

Vagyis — leszámítva a volt kincstári erdőigazgatóságokat megillető, gazdasági természetű működési kört és általában minden hivatalfőnöki állással járó kötelmeket — jogköre lényegtelen adminisztratív változtatásoktól eltekintve nem más, mint a *regi kir. erdőfelügyelőké.*

A régi kir. erdőfelügyelőség mint önálló felügyeleti szerv megszűnt létezni.

Amellett azonban, hogy az új igazgatóság semmiféle új jogkörrel nem bír, *a helyszínelésen túlterjedő* további felügyeleti teendők ellátásánál kénytelen ismét a megszüntetett régi rendszerhez folyamodni, vagyis az általa átvett régi kir. erdőfelügyelői jogkört mintegy visszaruházni egyik alkalmazottjára, aki az igazgatóság jogán többek között átveszi a *regi kir. erdőfelügyelőt* megillető fellebbezési jogot is s a gazd. albizottságban teljesen azt a funkciót végzi, mint a *regi kir. erdőfelügyelő.*

Itt felvetem azt a kérdést például, hogy az igazgatóságnak, mint az erdőfelügyelői jogkör bírlalójának van-e külön fellebbezési joga? Vagy csak az általa kijelölt úgynevezett

erdőfelügyelőnek van, vagyis ilyenformán az alkalmazottjának jogköre nagyobb, mint felettes hatóságának?

Fonák helyzet lesz, ha majd az úgynevezett erdőfelügyelőnek az általa legjobb meggyőződéssel készített előadói tervezetet az új igazgatóságnak szolgálati úton vett *parancsra* meg kell fellebbeznie, avagy szolgálati úton vett *parancsra* meggyőződése ellenére kell előterjesztéseket készítenie, lelkétől idegen álláspontokat a bizottságban védelmeznie!

Az új erdőhivatal főnöke lényegében nem egyéb, mint a külső felügyelet teendőivel is megterhelt régi erdőgondnok.

Abból a körülményből, hogy az új erdőhivatalnak bizonyos, a törvényben nem ismertetett, csak sejthető ügykörben joga van „véghatározatot“ is hozni, egyenesen hatósági jellegre lehet következtetni s ugyanezen a réven pedig — miután ezek ellen a véghatározatok ellen az igazgatósághoz fellebbevitelnek van helye — az új igazgatóság is hatóság képében tűnik fel.

A régi és új hivatalok működési köreinek, elnevezéseinek ez az összevissza keverése, a hatósági és nem hatósági jellegnek bizonytalansága, a meglévő és változatlanul hagyott erdészeti közigazgatási hatóságok mellett, új ügykör alapján, új hatóságokként való megjelentetése nem hogy az eddig tényleg fenállott zavarokat el nem tűnteti, *hanem eddig nem ismert módon és mértékben fokozza.*

Az új szervezés az erdőfelügyelet teendőit mindenkire ráhárítja, kezdve az új erdőigazgatótól, az erdőigazgató helyettesén, az új erdőrendezőn keresztül az új erdőhivatal személyzetéig.

Ezentúl már *mindenki* köteles mindenfelé felügyelni, de emellett mindenki gazdálkodik és adminisztrál is, viszont a régi erdőfelügyeleti teendőket ellátó új erdőfelügyelő nemcsak felügyel, hanem köteles ugyancsak a gazdaság és adminisztráció ügyeit ellenőrizni. Az új igazgató és helyettese pedig felügyel mindenre, felügyel arra is, hogy a felügyelettel meghízott erdőfelügyelő miként ügyel fel. Kérdem most, *hatályosnak* nevezhető-e ez az agyonfelügyelt szervezet, amelynél a lényegesen megnagyobbított területben számra nézve lesz

ugyan sok felügyelő, de a régi értelemben vett felelős erdőfelügyelő egy sem lesz. Az államérdekből szükséges erdőfelügyelet annyira sokoldalú rátermettséget, különleges gyakorlatot, szaktudást és mindenekfelett jó modort és tapintatot igényel, hogy arra külön hajlammal bíró egyéneket külön kell kiképezni és alkalmazni. Honnan tud az új rendszer egyszerre ennyi speciálisan képzett szakembert előteremteni? Amellett, hogy az új rendszer szerinti erdőfelügyelet — a munkateljesítményt és a munkaeredményt tekintve — semmiesetre sem lenne hatályosabb, egyben az is nyilvánvaló, hogy módfelett *sok alkalmat és lehetőséget* nyújt arra, hogy erdőbirtokosaink ok- és szükségnélküli zaklatásoknak legyenek kitéve.

Ha ez a törvény életbelép, merem állítani, hogy néhány éven belül kevésbé leszünk szívesen látott vendégek az erdőbirtokosok körében, mint az adóvégrehajtók, már pedig az eddig nagy megbecsülésnek örvendő erdészeti szakunkat ok nélkül ilyen népszerűtlenségnek kitenni nem tartom kívánatosnak.

Mindezekből az is következik, hogy az ügyek intézése a régi eljárásnál is lényegesen *hosszadalmasabb* lenne, nemkülönben nyilvánvaló, hogy az új szervezéssel a manapság amúgy is elharapódzott bürokráciának *beláthatatlan* tág új *mezői* nyílnak meg. Igen fontos szempont mindezeken kívül még a szervezés és ügymenet *anyagi oldala*, illetőleg *pénzügyi része is*.

Hogy mennyivel drágább és nehezebb az új szervezés technikai megoldása és első berendezkedése, nemkülönben, hogy mennyivel drágább lesz *maga a szervezet működése is*, azt itt nem tárgyalom, hanem t. olvasóim megítélésére bízom.

Nem becsülendő le végül azok az akadályok, melyek személyi tekintetben tényleg fenállanak, amelyeknek tárgyalása azonban nem tartozik ide.

Mindezeket röviden összefoglalva: *az új szervezés a réginél rosszabb, mert működési köre, jogköre, szervezete a célbavett egyszerűsítés helyett bonyolult és zavaros, az erdőfelügyeletet — ugyanolyan személyzetet feltételezve — a réginél hatályosabbá nem teszi s így munkateljesítménye kisebb,*

az ügymenet gyorsítása helyett azt hosszadalmasabbá teszi, a bürokratizmusnak új teret nyit, végül a régi szervezetnél lényegesen drágább.

*

Bár az alaptörvény megalkotása előtt egyáltalában nem tartom megokoltnak az erdészeti közigazgatás kérdésének taglalását, de a fentebbiekben helytelennek tartott irány elvetése mellett kötelességemnek tartom rámutatni legalább nagyjából az általam helyesnek vélt mesgyére, *a rendszerint egyedül helyes természetes fejlődés útjára.*

Vitatható, de én úgy érzem, hogy nekünk a közelmúltban természetesnek kínálkozó úgynevezett egyesítés gondolatából kell kiindulni, vagyis annak az eltévesztett lépésnek helyrehozásából, amellyel 1898-ban léptünk helytelen vágyára.

Kétségtelen, hogy a meglévő kir. erdőfelügyelőség intézménye kifogástalanul működik, ha a kerületi beosztást *ésszerűen, oly módon csináljuk meg, hogy az illető kir. erdőfelügyelő a rá bízott feladatot emberi számítás szerint meg bírja oldani,* kellő segédszemélyzetet kap, meg lesz szabadítva az ügykörét súrló szervezettől s ha a királyi erdőfelügyelőségek élére személyi kiválasztás szerint — amint ennek nyilván minden főnöki állás betöltésénél érvényesülni kell — legjobb erőinket helyezzük. Nem olyan erdőfelügyeletre van itt szükség, amely örökösen az erdőrendészeti áthágások fenyegető dorongját tartja kezében, hanem egy elsősorban jóindulatú útbaigazító, tanácsadó s egyben ellenőrző szervre s csak másodsorban arra a kemény bíróra és közvádlóra ott, ahol valóban súlyos mulasztások, beigazolt rosszhiszeműség ezt megokoltá teszik.

Az államérdekből ocsón, *gyorsan* foganatosítandó erdőfelügyeletnek — *az adott közigazgatási keretekhez hozzásimulva* — egy kerületen belül egy kézben kell lenni, amely kéznek tekintélyt ad az a hatáskör, amellyel önállóan rendelkezik s nem kér utasításokat más, nem magasabb képzettségű szakemberektől, nehézkesen összehozható tanácsoktól, aki *saját* véleményét meggyőződéssel tudja mindenütt védeni, aki

közérdeku akaratának azonnal s nem hónapok mulva tud érvényt szerezni, akinek módjában van területét, embereit, erdeit úgy megismerni, hogy az államérdekből szükséges erdőfelügyeletet *hatékonyan*, de csak a valóban szükséges mértékig fogja gyakorolni.

Az államérdekből való erdőfelügyeletet semmiesetre se kapcsolnám össze az államkincstári erdőbirtokok kezelésével, amely két ténykedés valóban két különálló s bizonyos tekintetben összeférhetetlen ténykedés. Viszont egészséges kerületi beosztással olyan lehetőséget kellene teremteni, hogy az állami kezelés *valóban kezelés legyen* s ne kívánjunk emberfeletti dolgokat járási erdőgondnokainktól, mint ez a multban megtörtént. Emellett nagyobb súlyt helyeznék a járási erdőőri intézmény *célszerűbb átszervezésére*, mert ezeknek az elaprózott, szétszórott fekvésű erdőbirtokoknak kezelését az erdőőri szervezet kiépítésével lehet lesz valódi kezeléssé változtatni.

Annak nyilván semmi akadályja sem lenne, hogy a járási erdőgondnokságok szolgálati tekintetben a kir. erdőfelügyelőségek alá tartozzanak, mi annál kevésbé volna hátrányos, mert a kir. erdőfelügyelőségek kiegészítése legtermészetesebben a járási erdőgondnokságok személyzetének testületéből rekrutálódnék.

Mindez pedig megoldható volna anélkül, hogy az erdészeti közigazgatás mai gépezetét lényegében megváltoztatnánk; megreformálható volna az erdészeti közigazgatás a meglévő megyei szervezettel szerves kapcsolatban azzal a közeli ezeresztendősi autonóm alkotással összhangban is, amelynek egyes részeit csak megtisztogatni és megreformálni lehet, de amelynek alapjait megbolygatni *egyenesen magyar nemzeti szempontból sohasem szabad* s egyoldalulag kikezdeni nem is lehet.

Meggyőződésem az, hogy a fentiek figyelembevételével fejlesztett kir. erdőfelügyelőség intézménye ugyanezzel a személyzettel sokkal hatékonyabban, nagyobb eredménnyel fogatosítaná az államérdekből szükséges erdőfelügyeletet, mint az 1923:XVIII. törvényben megalkotott *idegen talajból átplántált új szervezet*.

Hogy félre ne értessem, már előre is hangsúlyozom, hogy ilyen egészséges alapon átszervezett közigazgatásnál a mai átmeneti időkben alkalmazásban álló erdőtisztek éppen úgy elhelyeződést találnának, mint a jelenben, de azzal a különbséggel, hogy mindannyian produktív ténykedésre lennének igénybevehetők.

Ha ezeket a régi nyomokat követte volna a kormányzat, teljes bizonyossággal állíthatom, hogy elkerülhette volna a képviselőházi tárgyalások során azt a kemény megítélést, amellyel jelentékeny súllyal bíró politikusok illeték erdészeti közigazgatásunk új szervezetét s nem minősítették volna azt *bürokratikus, öncélú intézménynek*.

Ami pedig a tulajdonképpeni államkincstári erdőgazdálkodást illeti, az a véleményem, hogy a kincstári gazdálkodást, amely eddig is szép eredményeket produkált, hagyjuk meg a maga természetes, egészséges szervezetében. Ne rakjunk a vállára felesleges közigazgatási teendőket, amikkel sohasem foglalkozott s bizonyára nem is óhajt foglalkozni, hanem hagyjuk őket meg továbbra is *az igazi, szép erdőgazdaságnak*.

Allamérdek szempontjából a törvény úgy sem ismerhet kivételt, mert a köz szempontjából az államkincstári erdő is felügyelet alá tartozik, azonban egészen természetes, hogy — amint ez a múltban is történt — a kir. erdőfelügyelők a kincstári erdőkben a felügyelet gyakorlását igen kivételes esetben látták megokoltnak.

Ami pedig az új elnevezéseket illeti, ismételten hangsúlyozom, hogy valamely hivatal tekintélyét nem a magasabb rendű elnevezés emeli, hanem *a hatáskör és az azt betöltő egyének kiválósága*.

*

Mindezek eredményét összefoglalva az ügy sürgősségére és közérdekű fontosságára való tekintettel az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányához az alábbi indítványt teszem:

„Intézzon feliratot az Országos Erdészeti Egyesület a földművelésügyi miniszterhez, hogy az erdészeti igazgatásról szóló 1923:XVIII. t.-c. és az ennek végrehajtása ügyében ki-

adott 13.800—1924. F. M. számú rendelet életbeléptetésétől egyáltalán tekintsen el. Az állami erdészeti közigazgatás kérdését a tulajdonképpeni alapvető erdőtörvénnyel szerves egészben lehetőleg egy törvénytervezetben mielőbb készíttesse el nyújtson módot ahhoz, hogy a magyar erdőgazdatságszervezet illetékes szerve, az Országos Erdészeti Egyesület úgy ezzel, mint bármely más erdészeti vonatkozású törvényjavaslattal a közérdek kívánalmainak megfelelően idejében és behatóan foglalkozhasson.

Megkeresendő volna továbbá a földművelési miniszter, hogy mindazoknak a törvényeknek végrehajtása, amelyek az „erdészeti igazgatás”-ról szóló törvénnyel egyidejűleg emelkedtek törvényerőre, a beterjesztendő új erdőtörvény letárgyalásáig függőben tartassék“.

*

Belátom, súlyos szavak ezek, de éppen olyan fontos az ügy is, amelyért azok megirattak. Ismét átérzem a felelősség teljes súlyát, amikor egy ilyen óriási munkásság árán s nem kevesebb ügyszeretettel létrehozott alkotást a feledés homályába kívánok taszítani, de az a meggyőződés vezet, hogy egyszer ennek a folyamatnak úgyis be kell következnie s jobb, ha ma esünk túl a bajon, mint később, amikor a következmények súlyos sebei elmergesednek.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Kivonat az Országos Erdészeti Egyesület 1924. évi december hó 17-én tartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyvéből.

A közgyűlésen *Inkey* Pál báró alelnök elnökölt. Jelen volt 183 egyesületi tag. A földmivelésügyi miniszter képviseletével *Arató* Gyula h. államtitkárt, az erdészeti főosztályok képviseletével *Héjas* Kálmán min. tanácsost bizta meg. A vallás- és közoktatásügyi minisztert *Hinfner* György min. tanácsos, a bánya- és erdőmérnöki főiskolát *Tettamenti* Jenő rektor és *Roth* Gyula főisk. tanár, a bányászati és kohászati egyesületet *Tülesch* János bányaugyi főtanácsos, a Baranya-Somogy-Tolnamegyei Erdészeti Egyesületet *Almássy* István min. tanácsos, Borsod, Gömör, Heves megyék erdészeti egyesületét *Waldbott* Kelemen báró elnök és *Onczay* László alelnök, végül a kalocsai érseki uradalmat *Mattanovich* Károly érseki főerdőtanácsos képviselte.

Napirend előtt *Bíró* Zoltán szólalt fel, megemlékezve arról, hogy *Bund* Károly titkár a közelmúltban az Erdészeti Lapok szerkesztésétől megvált s egyben betöltötte egyesületi szolgálatának 25. évét. Úgy véli, hogy ez oly határpont az egyesület és az egyén életében, amely mellett a közgyűlés nem mehet el szó nélkül.

Bund Károly a fiatalember teljes ambíciójával és munkaszeretetével lépett az egyesület szolgálatába s fényes karriért dobott oda, hogy olyan pályán, amelyen előmenetel nincs, minden tevékenységét, legszebb férfikorát áldozza az egyesület és az erdészet érdekében. Az ő működésére vezethető vissza, hogy az Erdészeti Lapok mindig az a higgadt, komoly szaklap volt, amelynek minden cikkén meglátszik a kritikai elme, amellyel azt a közreadás előtt mérlegelte. De nemcsak mint szerkesztő, mint a lap munkatársa is jelentős részt vett a lap szellemi

táplálásában. Javasolja, hogy a közgyűlés egyfelől sajnálattal vegye tudomásul a laptól való megválását, másrészt iktassa jegyzőkönyvbe *Bund* Károlynak a lap szerkesztése körül szerzett érdemeit és kérje fel őt, hogy mint titkár továbbra is az eddig tapasztalt szeretettel viseltesse az egyesület ügyei iránt.

A közgyűlés élénk ováció között teszi magáévá ezt az indítványt. *Bund* Károly meleg szavakkal mond köszönetet az őt megtisztelő határozatért.

Következtek a *választások*. A szavazatszedő-bizottság *Balogh* Ernő vál. tag elnöklete alatt *Fröhlich* Brunó és *Lipcsey* László tagtársakból állott. A választások eredményeként az elnök kihirdette, hogy az egyesület elnökévé *Széchenyi* Bertalan gróf, választmányi tagokká pedig *Arató* Gyula h. államtitkár, *Bethlen* István gróf miniszterelnök, *Czillinger* János ny. kir. erdőfelügyelő, *Erdőssy* Bódog zirci apátsági erdőfelügyelő, *Fekete* Zoltán főiskolai tanár, *Gyarmathy* Mózes ny. m. kir. főerdőtanácsos, *Hammersberg* Géza dr. ny. min. tanácsos, *Kaán* Károly államtitkár, *Kallivoda* Andor min. tanácsos, *Kiss* Ferenc ny. min. tanácsos, *Kozma* István h. államtitkár, *id. Mailáth* József gróf földbirtokos, *Medveczky* Ernő min. tanácsos, *Mihalovits* Sándor hgi urad. erdőfelügyelő, *Osztroluczky* Géza ny. főispán, földbirtokos, *Osztroluczky* Miklós ny. főispán, földbirtokos, *Papp* Béla m. kir. főerdőtanácsos, *Papp-Szász* Tamás földbirtokos, *Prónay* György báró államtitkár, földbirtokos, *Ráduly* János min. tanácsos, *Széchenyi* Aladár gróf földbirtokos, *Schmied* Ernő hercegprímási urad. erdőtanácsos, *Schmidt* Károly ny. min. tanácsos, *Sipos* Antal hgi uradalmi erdőtanácsos, *Tuzson* János dr. egyetemi tanár, *Waldbott* Kelemen báró földbirtokos, *Winkler* Miklós m. kir. főerdőtanácsos, *Zelenski* Róbert gróf földbirtokos, *Zügn* Nándor városi erdőtanácsos választottak meg.

A szavazatok összeolvasása alatt a titkár felolvasta jelentését az egyesület múlt évi működéséről. Ebben első sorban jelentette, hogy az „Erdészeti Lapok“ szerkesztését *Czillinger* János vállalta el.

A faforgalom felszabadulásáról, az erdőbirtok általános kereseti adójáról, a jövedelem- és vagyonadóról a közutak- és vámokról szóló törvénytervezetről, az olcsó termelési hitel kérelmezéséről, az állami erdőtisztek előléptetési viszonyainak javítása érdekében tett lépésekről, a főiskolának a doktorrá avatás jogával leendő felruházása érdekében történt közbenjárásról szóló jelentés az Erdészeti Lapok olvasói előtt ismert dolgokat tárgyalta. Örömmel jelenthette a titkár, hogy az egyesület anyagi egyensúlyát a fenforgó nagy nehézségek dacára az 1924. évben is sikerült fentartani. Az 1925. évi tagjárulékokra vonatkozó választmányi javaslat előadása után a titkár megállapította, hogy az egyesületnek Csonka-Magyarországon 916 rendes és 228 alapító tagja van.

A közgyűlés a titkári jelentést jóváhagyólag tudomásul vette és az elhunyt tagok feletti részvétét jegyzőkönyvbe iktatta.

A közgyűlés folytatólag az 1923. évi zárszámadást és az 1925. évi költségvetést jóváhagyja.

Indítványokat a tagok nem terjesztettek a közgyűlés elé.

A közgyűlést a parlament pincehelyiségében fesztelen társasvacsora követte.

IRODALOM

Könyvismertetés.

Az erdei szalonka vonulása Európában. Írta: *Schenk Jakab* (különlenyomat az „Aquila“-ból, kapható szerzőnél II., Debrői út 15., ára 30.000 K). A füzet az erdei szalonka vonulását ismerteti az érkezési és távozási adatok, valamint a gyűrűzési eredmények alapján, közli az erdei szalonka vonulása és az időjárás között lévő összefüggést, nevezetesen azt, hogy a napi időjárási jelentések alapján sok esetben előre meg lehet jósolni, mikor lesz jó húzás.

A tanulmány címe egyébként sokkal kevesebbet mond, mint ami benne van, mert az erdei szalonka vonulásának ismertetése kapesán felöleli a vonulás kérdésének egész komplexumát s azt a legújabb eredmények alapján tárgyalja.

Tógazdasági tanácsadó pontyos tógazdaságok részére. Írta: *Landgraf János és dr. Hankó Béla*. 96 oldal, 8°. Budapest, 1924. A Köztelek gazdasági könyvtára VII. füzeté. Kiadja az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadó-vállalata. Alapára 3.60 korona. Megrendelhető a „Pátria“ R.-T. könyvosztályától, Budapest, IX., Üllői út 25. és kapható minden könyvkereskedésben.

Ezen szakkönyv a magyar tógazdasági viszonyokban akar tanáccsal, vezetéssel szolgálatára lenni a magyar halasgazdának s mint előszavából kitűnik, nagyrészt a halas „kisgazdá“-nak, akit csonka haltermelő üzem bekapcsolására buzdít, melyben nagy tógazdaságoktól feles számban tenyésztett és azoktól átvett egy- vagy kétnyaras pontyivadékok, vízállásos és víz alatt tartható területein piacképes áruvá nevelve s azáltal egyébként nagyon bizonytalan jövedelmét fokozni.

A mű rendszeres, közérthető, rövid összefoglalása a pontytenyésztéshez szükséges alapvető ismereteknek. Tárgyalja a ponty szervezetének és életmódjának leírásától kezdve a halgazdaság létesítésének, előfeltételeinek, építésének, felszerelésének és kezelésének módjait, a leggazdaságosabb és legeredményesebb tógazdasági üzem megszervezését. Külön fejezetekben vannak kidolgozva a halastavak termőerőben való tartására szolgáló eljárások, a természetes és mesterséges, zöld-, illetve műtrágyázás jelentősége, a pontyok természetes és művi etetése, a tófenék kezelése és termőre hozása és feljavítása, a tógazdasági napló és könyvelés fejezetei, mindmégannyi jelentős tógazdasági munkához való fontos utasítást foglalnak magukban.

K Ü L Ö N F É L É K

Személyi hírek. A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Doroszlai Gábor* és *Pajer István* miniszteri tanácsosokat sok éven át teljesített hű és hasznos szolgálataiknak teljes elismerése mellett, saját kérelmükre, végleges nyugalomba helyezte.

Doroszlai Gábor évtizedeken keresztül az erdőfelügyeleti ügyosztály egyik különleges szakavatottságot igénylő nehéz munkáját, az erdei termékek szállítási ügyeinek bonyolult ügykörét látta el, az utóbbi években pedig az erdőfelügyeleti ügyosztály vezetője volt. Sajnálattal vesszük távozásának hírét, különösen annak az ügyosztálynak éléről, amely ügyosztályra az új erdőtörvény megalkotásánál igen jelentős szerep vár.

Pajer István szolgálati idejének tekintélyes részét a kincstári külső erdőgazdálkodásban töltötte, s csak a legutóbbi évtizedben helyezte őt felsőbbsege a földmivelésügyi minisztériumba, ahol rövidesen a kincstári gazdálkodást irányító ügyosztály élére került, majd pedig később a sok körültekintést és tapintatot igénylő személyi ügyosztályt vezette.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Mezey Rezső* m. kir. erdőtanácsost sokévi hű és hasznos szolgálatának teljes elismerése mellett végleges nyugalomba helyezte.

Mezey Rezső hosszú időn át a budapesti kincstári faraktárt vezette, utóbb a faértékesítő hivatalhoz volt beosztva. Őszintén sajnáljuk, hogy *Mezey Rezső*nek, akit kiváló képességei — mint a mennyiségtan jeles művelőjét — inkább főiskolai tanári állásra predesztináltak volna — nem adatott mód és alkalom arra, hogy tehetségét a köz javára érvényesíthette volna, nemkülönben szomorú jelenség, hogy egy ilyen kiváló képességű szakembernek 35 évi szolgálata után a VII. fiz. osztályból kellett nyugalomba vonulnia.

Negyvenéves szolgálati jubileum. 1924 december 5-ikén ülte *Scherg Lőrinc* sárvári uradalmi erdőmester szolgálati jubileumát. Az uradalom december 6-án a Farkaserdő ugyanazon részén tartott vadászatot, melyen *Scherg Lőrinc* 40 évvel ezelőtt először vett részt. Az ünnepi díszbe öltöztetett vadászsátorban tartott villásreggelen az ünnepeltet a vas megyei erdőtisztek nevében *Sänger Nándor* m. kir. főerdőtanácsos üdvözölte. *Ferenc* bajor kir. herceg családi körben estebéden látta vendégül, ahol szép szavakkal emlékezett meg odaadó munkásságáról, mellyel a sárvári erdőket és a vadgazdaságot a mai mintaszerű állapotukba helyezte. December 7-én a vadászatokon résztvevő

vendégek adtak Scherg L. tiszteletére nagyszabású bankettet, melyen résztvett *Ferenc* bajor kir. herceg, báró *Reichlin Meldegg* és a környék vadászai, kik díszes serleget, az uradalmi tisztikar pedig babérkoszorút nyújtottak át az ünneplőknek.

A magunk részéről is őszinte örömmel állunk az ünneplők sorába s erdész üdvvel köszöntjük.

Szeged város hálája **Kiss Ferenc ny. miniszteri tanácsos** iránt. Szeged város az 1924 decemberi közgyűlésén elhatározta, hogy *Kiss Ferenc* ny. miniszteri tanácsos elévülhetetlen érdemei elismeréséül az eddig „papok erdeje” név alatt ismert erdőt ezentúl „Kiss Ferenc erdő”-nek fogja nevezni.

Felolvasás a magyar erdőgazdaság veszteségeiről és teendőről a trianoni békeszerződésből folyólag. A „Tatai Hírlap” különlenyomatában megjelent kis füzetke hozta tudomásunkra, hogy *Tóber Samu* főerdőmérnök az E. K. N. L. ismeretterjesztő előadásán a fenti címen felolvasást tartott.

Ezen a szűk helyen nem térhetünk ki az olvasóközönségünk által amúgy is szomorúan ismert tárgykörből vett felolvasás hosszas érdemi méltatására, itt főleg azt az óhajunkat fejezzük ki, bárcsak sokan követnék *Tóber Samu* szaktársunk példáját. A felolvasás bevezető részében a nagyközönség szája-ízéhez alkalmazkodva élénk színekkel vázolja a fának, a mi produktumunknak a mindennapi életben való fontos szerepét, majd a statisztika meggyőző számadataival tárja a hallgatóközönség elé megcsonkíttatásunknak e tekintetbeni elrémitő következményeit. Tárgyalja továbbá azokat a feladatokat, amelyek az erdőgazdaságban megoldásra várnak. Felhívást intéz a hazai erdőbirtokosokhoz, hogy ne feledkezzenek meg azokról a gazdasági intézményekről, amelyek elsősorban hivatottak éppen a gazdaság fejlesztése érdekében minél alaposabban képzett, minél fegyvermezettebb és minél hazaszeretőbb alkalmazottakat nevelni, s ne telepítsék idegen föld magyargyűlölő szülötteit erre a földre, amely föld még ma is terem sok derék ifjat. Előadását azzal a mementóval végzi, hogy országunk két főfolyójának felső vízvidékén bekövetkező erdőpusztítások a középfolyású vízvidék, vagyis megcsonkított országrészünk teljes elpusztulását eredményezhetik.

Üzemgazdasági és közgazdasági továbbképző tanfolyam mérnökök számára. A Magyar Királyi József Műegyetem Közgazdasági Osztálya 1925 január elejétől június végéig üzemgazdasági és közgazdasági továbbképző tanfolyamot rendez, amelyen többek között erdőmérnökök is résztvehetnek. Az előadásokat a késő délutáni órákban (4–7) tartják meg. A tanfolyam célja üzemi és közgazdasági továbbképzés nyújtása,

hogy ezzel a résztvevőket ipari vállalatok kereskedelmi vezetésére és ellenőrzésére képesítse.

A főkollégiumok tárgyai a következők:

A kapitalizmus elmélete. Kereskedelmi és váltójog. Üzemgazdaságtan. Gazdasági számvitel. Ipari kalkuláció. Hitelpolitika. A vállalatokat érdeklő jogszabályok. Mérlegtan és mérleg-elemzés. Ipari vállalatok kereskedelmi ellenőrzése. Vállalatok adó- és illetékügye. Üzemgazdasági szeminárium.

Ezenkívül a következő speciális előadások vannak tervbe véve:

Bevezetés a közgazdasági irodalomba. Gazdasági földrajz. Bevezetés a statisztika forrásműveibe. Statisztika és gyárüzem. Magyarország gazdasági helyzete. Ipari közigazgatás. Érdekvéiseleti ügy. Munkásbiztosítás. Nemzetközi munkásvédelem. Magyarország gépipara. Magánalkalmazottak jogviszonyai. Banküzleti szokások. Magyarország hitelszervezete. A pénztézetek és ipari vállalatok ellenőrzése. Szállítmányozási ügy. Vasúti tarifa. Vámtarifa és vámkezelés. Adóügyi közigazgatás. Szabadalmi ügy. Közüzemek szervezete. Közlekedésügy. Biztosításügy. Az aranymérleg problémája.

A tanfolyamra az előjegyzések már megtörténtek, értesülésünk szerint azonban kivételesen megokolt esetben még be lehet iratkozni.

A tanfolyam tandíja 30 aranykorona, vizsgadíj és bizonyítvány díja 15 aranykorona.

A részletes tanterv, valamint egyéb tudnivaló a Műegyetem közgazdasági dékáni hivatalában (központi épület I. 8. ajtó) tudhatók meg.

Halálozás. *Röhrich* Ernő m. kir. erdőtanácsos, az O. E. E. rendes tagja, a polgári hadiérdemkereszt tulajdonosa, 51 éves korában 1924 december 7-én Parádon elhunyt.

Halász Géza m. kir. erdőtanácsos, a szekszárdi erdőfelügyelőség id. vezetője, f. évi január hó 7-én váratlanul elhunyt.

A m. kir. bánya- és erdőmérnöki főiskola ifjúsága tudatja, hogy *Kollár* Dániel II. éves bányamérnökhallgató 1924 december hó 17-én váratlanul elhunyt.

Béke hamvaikra!

Újabb rendelet a szerződéses faárak és erdei mellékhasználati bérek szabályozásáról. A m. k. minisztérium erre vonatkozólag 1924. évi 8418 M. E. szám alatt újabb rendeletet adott ki, amely 1924 január 1-től kezdődően szabályozza ezt a kérdést. (Budapesti Közlöny 1924 évi december 24. száma.)

A régebbi rendeletek csak az 1923. év végeig terjedően lévén

érvényben, az erdőbirtok súlyosan nélkülözte az újabb kormányrendekezést, mert bár sok oly régi szerződés, amelynek ártételei valorizálást igényelnek, aligha van, de egyes rendkívül hátrányos esetek még előfordulnak. Így pl. tudunk egy esetről, ahol évi 4400 m³ fáért a vevő ezen rendelet hiányában csak 200.000 papirkoronát, tehát körülbelül 12 aranykoronát volt köteles 1924-ben fizetni.

A felek az 1924 évben és az ezt követő naptári években teljesítendő ellenszolgáltatásnak a még hátralévő egész szerződéses időtartamra és aranykoronában való bírói megállapítását kérhetik, kivévn, ha az ellenérték akár egy összegben, akár részletekben már előre kifizettetett, azt időközben ítélet vagy egyezség az akkori tényleges értékviszonyokhoz képest a felek szerződéses akaratának megfelelő értékben megállapította, vagy ha ezt az ítéletileg vagy egyezségileg megállapított, bár megfelelőnek nem minősülő ellenszolgáltatásra történt fizetést a fél fentartás nélkül elfogadta. Általában pedig nem lehet kérni újabb megállapítást akkor, ha az ellenszolgáltatás természetben, aranyban, ezüstben, külföldi pénznemben vagy más értékálló tárgyban van megállapítva.

Az 1924. évre vonatkozó kérelmek f. é. január 22-éig, a későbbi időre vonatkozók általában az illető év első felében nyújthatók be az illetékes törvényszéknél.

A vegyesbizottsági eljárás általában az eddigi maradt.

Nem lévén módunkban a kormányrendeletet egész terjedelmében közölni, melegen ajánljuk az érdekelteknek, hogy azt a hivatalos lap fent jelzett számában tanulmányozzák.

Az „Erdészeti Lapok“ 1925. évi I. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint 2500 korona. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 400.000 K.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egy-ségárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 1500 K, állaskeresleti hirdetéseknél 700 K.

Külön mellékletek megegyezés szerint.

Versenytagyalási hirdetmény

A gödöllői m. kir. erdőhivatal a Szentendre szigetén fekvő *Horányi csárdát* zárt írásbeli versenytagyalás útján 20 év tartamára bérbe kívánja adni.

A versenytagyalás napja 1925. évi február hó 12-ike.

Az erre vonatkozó ajánlatok legkésőbb 1925. évi február hó 12-én déli 12 óráig a gödöllői m. kir. erdőhivatalhoz nyujtandók be.

A bérleti feltételek, valamint a Horányi csárdára vonatkozó tervek a gödöllői m. kir. erdőhivatalnál 100.000 korona befizetése ellenében megszerezhetők.

Gödöllő, 1924. évi december hó.

(18. I. 1.)

M. kir. erdőhivatal.

1354/1925. számhoz.

Vkm. XI. ügyosztály.

Haszonfaeladási hirdetmény

Pest vármegye Telki község határában fekvő, a telki-i apát-sági alap tulajdonát képező erdőben kitermelt 2079 darab és 655 tömörköbméter haszonfa és 492 ürm. 2 méter hosszú fenyő bányafa eladása iránt Budapesten, a kultuszminisztérium XI. ügyosztályában folyó évi január hó 26-ik (huszonhatodik) napján, déli 12 órakor zárt ajánlatú versenytagyalás fog tartatni.

Az eladandó haszonfa fanemek szerint körülbelül a következőképen oszlik meg: tölgy 349-937 m³, bükk 95-128 m³, kőris 0-528 m³, juhar 0-417 m³, szil 1-685 m³, gyertyán 0-541 m³, cseresznye 1-849 m³, fenyő 205 m³, hárs 0-836 m³ és 2 méter hosszú fenyő bányafa 492 ürm³.

Az ajánlatok biztosítására tizenötmillió (15,000.000) korona készpénzbánatpénz teendő le a budapesti m. kir. központi állampénztárnál, mint közalapítványi főpénztárnál (Budapest, I., Vár, pénzügyminisztérium), avagy bármely m. kir. állampénztárnál, csak a letett bánatpénzről szóló nyugta csatolandó az ajánlathoz.

A húszezer (20.000) koronás bélyeggel ellátandó írásbeli ajánlatokban, amelyek borítékán „Ajánlatok a telki-i haszonfák megvételére“ irandó ki, kijelentendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és magát azoknak feltétlenül aláveti; a beajánlott vételár betűkkel és számokkal világosan kiírandó.

Az, így felszerelt zárt ajánlatok folyó évi január hó 26-ik (huszonhatodik) napjának délelőtti 11 órájáig nyújtandók be Budapesten, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium (V., Hold u. ca. 16. szám) segédhivatali főigazgatójánál.

A feltételektől eltérő, becsáron aluli, későn érkezett, távirati vagy utóajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

A versenyzők közötti szabad választás, illetőleg a tett ajánlatok elfogadásának vagy visszautasításának joga, tekintet nélkül a beigért vételarra, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak fentartatik.

A részletes feltételek betekinthesők Telkin (u. p.: Páty, Pest vármegye) a kir. közalapítványi erdőgondnokságnál és a kultuszminisztérium XI. ügyosztályában (Budapest, V., Báthory utca 12. sz., III. em., 20. ajtószám).

Budapest, 1925. évi január hóban.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium.

(24. I. 1.)

Tölgymakkot — cser kizárásával — keres megvételre gróf Zelénski Róbert uradalmi intézősége Encsencs, u. p. Nyirbátor. (6. II. 2.)

Erdőgazdasági szakiskolát végzett intelligens erdész — jelenleg kötött forgalmú birtok központi beosztottja — jeles képesséssel és referenciákkal, külső-belső gyakorlatl magán uradalomnál önálló vagy beosztott állást keres. Szíves megkeresések a kiadóba kéretnek. (7. II. 2.)

DR. LAMM ANTAL "FENYŐMAGPERGETŐGYÁRA" KÖRMEND

 Sürgőnycim: DR. LAMM, KÖRMEND

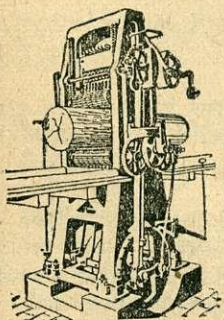
LEGMAGASABB CSIRAKÉPESSÉGŰ
TÚLEVELŰ-, LOMBFA-, GYÜMÖLCS- ÉS SPECIÁLIS
KÜLFÖLDI MAGVAK
KAPHATÓK A LEGMEGBIZHATÓBB
MINŐSÉGBEN

(5. XII. 4.)

Cégem 1918 óta fenáll és gyáram 1923-ban modern berendezéssel
ujjonnan lett felépítve, mely nem tévesztendő össze más céggel.

Okl. erdőmérnök, 30 éves, róm. kath., nőtlen, szőlő- és
mezőgazdaságban is kellő gyakorlattal, állandó vagy — hosszabb
időre szőlő — ideiglenes állást keres. K. B., Baja-Szentjános.
Víz utca 6. (9. I. 1.)

Akác szőlőkarót vagon-tételben keresünk megvételre. Aján-
latot kér Kőszegi Fenyőmagpergetőgyár, Kőszeg, Vas m. (10. I. 1.)

GATTER

Hofmann-Breslau-gyártmány,
erős, **modern gyorsjáratú golyós**
csapággal, teljesen új, keretbel-
világ 900 mm. 30 beszegzett fűrészlap-
pal, 20 pár fűrészkeggyel, tartalék go-
lyós csapággal 10.600 kgr. Ára csoma-
golva helyt Bpest Waggon 190 millió K.

Haasenstein és Vogler
Budapest, Dorottya ucca 11.

(12. I. 1.)

„Gatter 502—6049“ jellegére.

Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő Részvénytársasága

Budapest IX, Calvin-tér 7. sz.

Elvállalja termelt, tövönálló vagy feldolgozott fakészletek bizományi értékesítését, vesz és elad bármily mennyiségű tűzifát és fűrészelt anyagokat. Értékesítési kérdésekben
készséggel áll az erdőbirtokos
és erdőtiszt urak rendelkezésére.

(2)

Erdőőrnek, vagy vadőrnek ajánlkozik 39 éves, özvegy, józan, megbízható, erélyes, szakvizsgázott erdőőr, több éves bizonyítvánnyal, azonnali belépésre állást keres. Cím: Kiss János, Gyöngyös, 19. házszám (Újtelep). (11. I. 1.)

Nős, fiatal, szakvizsgázott erdőőr állást keres. Jó bizonyítványokkal rendelkezik, az erdőőri teendők minden ágában, faméretezésben jártas. Cím: Forró György erdőőr, Kaposszentjakab, Somogy megye. (20. II. 1.)

Tölgy-, bükk-, nyár-, hárs-,

DIÓ-GÖMBFÁT

és egyéb keményfarönköket is
bármely mennyiségben vásárol

Furnérgyár és Keményfatermelő Rt. Bpest, IX, Csont-u. 1.

(3)

***Tű- és lomblevelű erdészeti
csemeték, sövénycsemeték, gyümölcs-
vadoncok. Gyümölcs-, dísz- és sorfák,
rózsák. Erdészeti famagvak, csermakk***

*a legkitünőbb minőségben, leg-
jutányosabban beszerezhetők:*

1925. tavaszi árjegyzék kívánatra megküldetik. — Nagyobb szükségletnél levéleni előnyárajánlat.

NEUMAYR ÉS TÁRSA
erdészeti faiskoláiban és erdészeti magkereskedésénél
ZALAEGRSZEG (15. I. 1.)

Keiner Rezső ny. m. kir. erdőmérnök, Gödöllő. Ajánl kitünő fenyő- és lombfamagvakat, csemetéket, suhángokat, gyümölcsfákat. (27. I. 1.)

VIZI JENŐ
KÖRMENDI FENYŐMAGPERGETŐGYÁRA

KÖRMEND (VAS MEGYE)

*Ajánl a legolcsóbb napiáron szávatolt magas
csíráképességű erdei, fekete-, lú-, vörös- stb.
fenyőmagvakat, továbbá
mésü akác-, juhar-, kőris-, gledics-, éger- stb.
lombfamagvakat, vala-
mint
frisstermésü alma-, körte-, cseresznye-, mahaleb-,
myrabolán- stb.*

gyümölcsmagvakat

Fenyőmagpergetőtelepünk, mint ilyen, a legnagyobb Magyarországon
Nagyobb szükséglet esetén külön előnyös árajánlattal szolgálunk

Távíratí cím: „Vizl, Körmenđ“

(4. IX. 5.)

Hazai ipar és termelés

Köszegi Fenyőmagpergetőgyár

(Köszeg, Vas megye)

ajánl tavaszi vetésre legmagasabb
csiraképességű

tűlevelű-, lombfa- és
gyümölcsmagvakat,
erdei csemetéket,

erdeifenyő-, feketefenyő-, lucfenyő-, thujamagot.

1924. évi toboztermésből saját modern berendezett magpergetőnkben pergettük ki és azok magas csiraképességeért teljes szavatosságot vállalunk.

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Magyarország legnagyobb magpergetőgyára

Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás

Akác- és kőriscesemétéből nagy készlet

(22. IV. 1.)

20.000 darab 1 és 2 éves, magaskőriscesemete, 300 kg. lehámozott amerikai fekete dió, 0,5 kg. tisztított thujamag, egy darab 2 éves pávakakas és öt ideai pávacsibe eladó gróf Esterházy László erdőhivatalánál, Magyarszombathely (Veszprém vármegye).

(13. II. 1.)

Többmillió darabnyi erdei fenyőcsemetekészletünkben ajánlunk kitűnő minőségben 1 éves csemetéket 45.000, 2 éveseket 70.000, 3 éveseket 100.000 korona árban ezrenként. Neumayr és Társa erdészeti faiskolái, Zalaegerszeg. Egyéb csemetékről kíváncsira árjegyzék.

(16. I. 1.)

Állást keres április 1-re 39 éves, ág. hitv. ev., nős, kiscsaládu, **uradalmi erdőőr**, aki hosszú gyakorlattal és erdőőri vizsgával bír. Szíves megkereséseket kér Horváth Alajos, Zsigmondháza, u. p. Túrje, Zala m. (19. I. 1.)

Erdőőri szakvizsgát tett, 18 évi elsőrendű erdőtelepítési és vadtenyésztési gyakorlattal, 38 éves, nős, erdőőr azonnali belépésre megfelelő állást keres. Cím az Erdészeti Lap kiadóhivatalánál megtudható. (23. I. 1.)

Tölgy-, szil-, cser-, hárs-haszonfa, nyirfa-kocsirudak és különféle fagyártmányok: keréktalp, kerékküllő és nyelek 1925. évi január hó 21-én kerülnek eladásra. Bővebb felvilágosítást postabélyeg beküldése ellenében nyújt a miskolci m. kir. Erdőhivatal. (17. I. 1.)

Szakvizsgát tett, ép, erős testalkatú, józan, erélyes, ügyes **erdőőr** alkalmazást nyer alulirott uradalmi erdőhivatalnál. Gróf Esterházy Ferenc úrhoz címzett bizonyítványmásolatokkal felszerelt kérvények az erdőhivatalhoz nyújtandók be. Pályázóktól az erdészeti teendőikben való jártasságon kívül megkívántatik, hogy az apróvad- és nagyvad-tenyésztésben, valamint a dúvadirtásban is teljes jártassággal bírjon; jó kutyaidegítő legyen. Fizetés meg egyezés szerint. Az állás mielőbb elfoglalandó. Tata, 1924. dec. 11. Hitb. uradalmi erdőhivatal. (26. I. 1.)

Vizsgázott erdőőr bármikori belépésre állást keres. Jelenleg felmondatlan állásban van. Szíves ajánlatokat kér Bankó István hercegi erdőőr, Felsőgöd. (Bankó Sándor címén.) (25. I. 1.)

Eladó Benz-locomobil egyhengeres, túlhevítés, lépcsős rostéllyal, 1917-ben épült, keveset használt, 60—90 lóerős. 18 Gatter Pini-Kay, Wien gyártmánya. Közlőműalkatrészek és fűrészfelszerelések. Közelebbi adatok megtudhatók: Langfelder Károly okl. gépészmérnöknel, Budapest, V., Kárpát utca 7—b. (28. I. 1.)

VUK M. ÉS FIAI BUDAPEST

FATERMELŐK ÉS FAKERESKEDŐK

— ALAPITTATOTT: 1847 —

Vásárolnak tölgydongafa-, talpfa-, vagy tűzifatermelésre alkalmas erdőket tövön és feldolgozott fakészleteket.

Iroda: V. kerület, Kálmán-utca 10.

Fatelep: V. kerület, Váci-ut 160.

Vezető- és bizalmi állásban lévő, 35 éves, nős, katolikus, uradalmi főerdőmérnök, nagyobb, hegyvidéki erdőbirtokon hasonló állást keres. Felmondatlan állását kizárólag ethikai okok miatt kívánja változtatni. Esetleges új állását a megállapodás után hat hónappal foglalhatja el. Leveleket ezen hirdetés számára való hivatkozással a kiadóhivatalba kér. (14. I. 1.)

REMSCHIEDI FŰRÉSZEK-SZERSZÁMOK SEBŐK ALADÁR VI. GR. ZICHYJENŐ U. 23.	és szerkesztő: NGER JÁNOS Fatörzsmérőket (klupákat) Jelző és számozókalapácsokat Szalag- és földmérőket Fejszéket, baltákat „S“ Titán és Rotschild talp- fakapasot Mindenfajta fűrészárút és fűrész- lapot Jelzőkrétát, mindenfajta erdészeti és mezőgazdasági felszerelése- ket Műszaki cikkeket és kenőanyag- kat Telefon: 191-51 (8. III. 2.)
--	---

Tölgy-, szil-, cser-, hárs-hasz	
különbféle fagyártmányok: keréktalp,	I. füzetének tartalma:
	Oldal
— Kérelem az előfizetések megújítására és a tagjárulékok beküldésére	1
— Újév küszöbén. (Czillinger János)	2
Bíró Zoltán: Aktuális kérdések. II. (befejező közlemény)	4
Czillinger János. Az erdészeti közigazgatás kérdéséhez	13
<i>Egyesületi közlemények:</i>	
Kivonat az Országos Erdészeti Egyesület 1924. évi december hó 17-én tartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyvéből	30
<i>Irodalom:</i>	
Könyvismertetés: Schenk Jakab: Az erdei szalonka vonulása Európában. — Landgraf János és dr. Hankó Béla: Tőgazdasági tanácsadó pontyos tőgazdaságok részére	33
Különfélék. Személyi hírek. — Negyvenéves szolgálati jubileum. — Szeged város halála Kiss Ferenc ny. miniszteri tanácsos iránt. — Felolvasás a magyar erdőgazdaság veszteségeiről és teendőiről a trianoni békeszerződésből folyólag. — Üzemgazdasági és közigazdasági továbbképző tanfolyam mérnökök számára. — Halálozás — Újabb rendelet a szerződéses faárak és erdei mellékhasználati bérek szabályozásáról	34
Hírdetések	I-VIII